

# HUNDENS BEHOV AV MAT GENOM LIVETS OLIKA DELAR



**Marie Sallander**  
Agronomie doktor, MSc, PhD  
Sallander Pet Diet, Exercise & Health AB

Copyright Marie Sallander



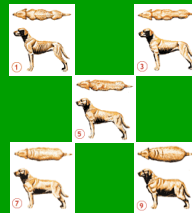
## Vad är viktigast för alla hundar gällande maten?

- Att djuret gillar att äta fodret
- Att djuret mår bra av fodret
- Att fodret täcker energi- och näringsbehovet
  - Finns tabeller för energi och näring
  - Enklast ge sk helfoder
  - Oftast bäst att ej ge extra tillskott utöver helfodret
- Att djuret kan hålla lagom hull på fodret
  - 20-50% överviktiga - vanligaste näringsbetingade sjukdomen - ge ej för mkt mat

## Att köpa färdigt eller laga eget?

- Om du ger kommersiellt foder
  - Enkelt
  - Tillverkaren garanterar att allt ska finnas i om det är ett sk helfoder
  - Kontrollerade med stickprov av Jordbruksverket
  - Finns i många former och med olika innehåll
- Om du lagar eget
  - Vet du exakt vad som finns i fodret
  - Om du tex är jägare och har tillgång till egna råvaror kan det vara billigare
  - Viktigt använda recept man vet är näringsriktigt med rätt tillskott till råvarorna

## Vilka hundar har ett underhållsbehov?



- De flesta familjehundar kan äta normalfoder för underhåll, även vid lättare arbete
- "Normalfoder" har blivit allt mer högkoncentrerat under de senaste åren

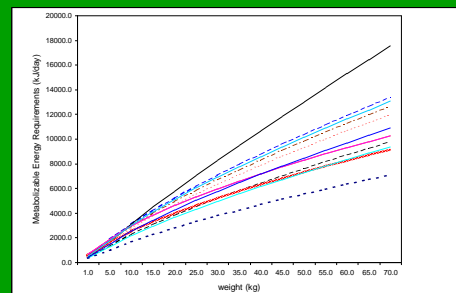
## Variation mellan underhållsfoder på torrsbstans-basis (ts)

Data från svensk studie på SLU av 50 kommersiella foder (Sallander, 2001).  
Siffrorna i tabellen är av tillverkarna uppgivna data.  
Torrforcer har en ts-halt på ca 93%, medan våtfoder har en ts-halt på ca 24%.

Typ av foder	Energi Medel, min-max (kJ/100g ts)	Protein Medel, min-max (% av ts)	Fett Medel, min-max (% av ts)	Ca Medel, min-max (% av ts)	P Medel, min-max (% av ts)
15 torrforcer "endast för vuxna hundar"	1598 1416-1788	23 18-30	11 5-17	1,35 0,6-1,8	1,0 0,5-1,3
32 torrforcer "vuxenforcer för alla livsstadier"	1726 1577-2009	23 19-33	12 9-26	1,4 1,0-1,8	1,0 0,7-1,3
5 våtfoder "vuxenforcer för alla livsstadier"	1872 1671-1991	30 34-40	20 19-35	1,4 0,4-2,0	1,24 0,44-2,5

## Underhållsbehov – hur mkt mat/energi bör hundar bör äta

från litteraturen jämfört med en svensk hundpopulation.  
(den följande linjen är jämfört med energitaget hos 450 svenska hundar som lever hemma hos sina ägare & motionerar "normal", dvs ca 100 min/dag)



## 460 svenska hundar – 90-95% åt korrekt kost

- enkätundersökning & näringsintag

- Protein – inga brister
- Fett – brister förekom i några enstaka fall
- Kalcium och fosfor – 3 resp 1% hade brister
- Vitamin A, D, E – mellan 2-11% hade brister
- För höga intag – 4% för vit D

### Ofta fel om

- bara hemlagat **UTAN** vitaminer/mineraler
- halfoder (tex torrfoder) **PLUS** extra vitaminer/mineraler

## Övervikt stort problem idag – ha koll på mängden mat!

- 25-40 % av hundar överviktiga
- Fetma – vanligaste näringsbetingade sjukdomen hos sällskapsdjur
- 15-20% över normalvikt = övervikt
- Hälsoproblem om över 15% övervikt
- Om överviktiga som unga – större risk att vara överviktig även som vuxen
- Lever 2 år kortare om tjock



## Utfodring av kastrerade eller steriliserade hundar

- Ca 17% av hundar kastrerade/steriliserade
- Ca 70-80% av energibehovet jfr med intakta
- Stor risk för övervikt
- Gärna nån typ av lightfoder med antingen
  - Mycket fibrer, lite fett
  - LCHF-typ av foder



## Foder vid dräktighet & valpning

- Ökat energibehov bara de 3-4 sista veckorna av dräktigheten
- Ge gärna högenergifoder redan innan parning. I slutet av dräktigheten kan ett vanligt vuxenfoder vara "bulk-begränsande".
- Tikens vikt bör öka 15-25 %. Tiken ska ha lite hull, men ej vara alltför fet
- Ge 2 måltider/dag i början, senare 3-5 ggr/dag eller fri tillgång



## Vid valpning



- Mjölk i juvret några dagar före valpning
- Bygger ofta bo, vägrar äta ca 12 tim före förlösningen, temp kan sjunka till 37°C
- Efterbörd från varje valp ska ut – äta dessa?

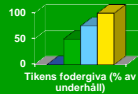
## Hur mycket energi behöver min digivande tik?

- Beror av kullstorlek, ras, temperament mm
- Ge högenergifoder
- Energit behovet ökar från 1:a till 3:e veckan av laktationen – 1,5-3 ggr underhållsbehovet
- Vecka 4-6 minskar energibehovet för tiken – hur mkt beror på antal valpar – kolla på hullet så tiken har lite extra "att mjölka från"



## Avvänjning av tiken

- Före/efter avvänjning ska valparna ej ha tillgång till att dia hela dygnet. Ta t ex bort tiken delar av dagen i början, och sedan hela dagen
- Ge valparna successivt mer eget foder
- Minska samtidigt tikens fodermängd
- Foderförslag



## Valpens avvänjning



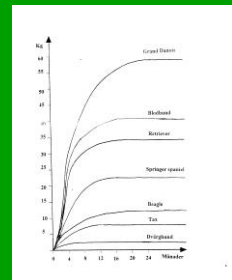
- Fördubblad födelsevikt på 1-1,5 vecka
- Avvänjning kan börja vid 3-4 v ålder
- Vanligt ge köttfärs, äggula, fil etc som tillskott till torrfoder – ofta ej rätt sammansatt men bra som ”topping”
- Övergå inom några dagar/vecka till kommersiellt helfoder alt rätt sammansatt hemlagat
- Vid avvänjning (6v) har kroppsvikten normalt sett ökat 6-10 ggr

## Föräldralös valp

- Försök hitta en amma, ge annars mjölkersättning minst 4 ggr/dag
- Finns färdiga modersmjölkersättningar - här är ett recept på hemlagat med råvaror som man oftast har hemma/lätt får tag på
  - 2,5 dl låglaktosmjölk (3% fett)
  - 1 msk matolja
  - 2 äggulor
  - 1 droppe multivitamin (AD-droppar)
 Detta ger 1747 kJ/100 g, 23% protein, 56% fett, 0,9% Ca och 0,7% P på ts-basis.
- Om valpen är mer än 3 v gammal, ge tex 2 delar konserv och 1 andel vatten

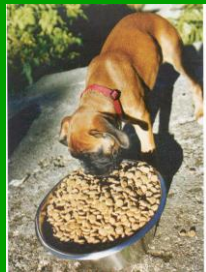
## Valpens tillväxt

- Lagom viktökning är 2,4 g/dag,kg vuxenvikt under de 5 första mån på livet
- De flesta hundar når 50% av vuxenvikt kring 4 mån ålder
- Små raser når vuxenvikt vid ca 1 års ålder, medan stora raser växer t o m 2 års ålder



## Växande hundar bör ges

- En balanserad kost med alla näringsämnen
- Begränsade givor/dag
- Från 4 till 2 ggr/mål då de är ca 9 mån
- Håll valpen smal, inget extra hull! Vissa raser ökar 100ggr i vikt första året.
- Ge ej extra vitaminer/mineraler! Kan kraftigt störa tex bentillväxt.



## Valpfoder till valpen – men med olika näringsnivåer beroende på hund och ägare

### Valpen

- Om valpen är matglad - ge ett mer ”utspätt” valpfoder med lägre % protein och fett
- Om valpen har sämre aptit - ge ett högkoncentrerat valpfoder med mer % proteon och fett

### Ägaren

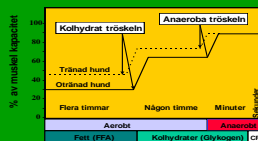
- Om du vet med dig att du själv gärna ger lite för mycket foder, eller att valpen lätt blir tjock - ge ett ”utspätt” valpfoder
- Om du är bra på att reglera fodergivan - ge gärna ett mer koncentrerat valpfoder

## Hårt arbete eller stress

- 10% ökat energibehov vid lättare jakt/bruks
- 400% vid hårt drag
- Ökat vattenbehov (10-20 ggr ökning)
- Högenergifoder (>1700-1800 kJ/100 g)
- Mat i samband med fysisk prestation
  - Före arbete Ge minst 2-4 tim före arbete
  - Under arbete Bara betydelse om >2 tim arbete
  - Efter arbete Ge foder 2- 4 timmar efter arbete



## Träning ökar fettförbränningen



- Olika raser – olika slags förbränning av fett & kolhydrater
- Vältränad hund - förbränner fett under högre intensitet i arbete än en otränad hund
- En hund som äter fettriakt foder bättre på att förbränna fett än en hund som äter mkt kolhydrater

## Tre olika foderstrategier för arbetande hundar

- Normalfoder hela året om - för hunden som bara tränar lite eller för den som lätt lägger på hullet
- Byta foder inför arbetsäsongen – för hunden som arbetar lite hårdare eller oftare
- Högenergifoder året om - för den som tränar hårt och länge och vill uppnå maximal prestation



## Äldre hund

- Äldre – när?
- Äldre frisk hund - utfodra som yngre frisk hund – ”ålder ingen sjukdom”
- Ge ev light- eller seniorfoder - håll hunden lagom smal
- Vissa hundar behöver mer mat då de blir äldre – ha då koll på detta

